

De zoektocht naar een alternatieve rattenbestrijding

Overlast van ratten werd tot voor kort over het algemeen bestreden met rattengif. Vanaf 2011 is de gemeente Texel in samenwerking met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) begonnen met de zoektocht naar een andere, duurzame wijze van bestrijden van bruine ratten.

We hebben eerst een experiment uitgevoerd met het inbrengen van CO₂ om rattennesten te elimineren. Deze pogingen zijn jammerlijk mislukt. De ratten werden hierdoor niet gedood. Dit resulteerde dus in verder oriënteren en denken. Op een gegeven moment werd mijn aandacht gewekt door een artikel over het gebruik van de zogenaamde Rodenator. Hiermee wordt een gas in de gangen tot ontploffing gebracht, waardoor de ratten overlijden aan de drukgolf die daarbij ontstaat.

Ontheffing

We hebben geprobeerd om zoveel mogelijk informatie in te winnen over het gebruik van dit apparaat. Dit bleek vrijwel onmogelijk, omdat deze bestrijdingswijze nog niet werd toegepast. Er zitten nogal wat haken en

ogen aan: het is namelijk een verboden middel om bruine ratten mee te doden. Na contact met de heer Ruiters (ILT) bleek dat we wel een experiment zouden kunnen starten. Dit zou plaatsvinden in samenwerking met het KAD in Wageningen, dat een demonstratiemodel van de Rodenator zou verzorgen. Hiervoor moesten tijdelijke ontheffingen en vergunningen geregeld worden, waarbij ILT en het KAD ons voortreffelijk bijgestaan hebben.

Proeflocatie

Ondertussen werd een geschikte proeflocatie gevonden. Het betrof een maisakker, omzoomd met waterlopen waar door de hevige regenval een gedeelte van het gewas niet geoogst had kunnen worden. Wat voor ons ook nog een voordeel bleek, was dat dit gedeelte vrij ver van de weg lag, dus uit het zicht van nieuwsgierige passanten.

De Rodenator aan het werk. Foto: Jan Vennik

Dichtgemaakte nestingen om het resultaat te controleren. Foto: KAD

We waren echter aan een tijdvak voor het experiment gebonden waarvan niet afgevoerd kon worden in verband met de tijdelijke ontheffing door ILT. Deze datum naderde, maar ik zag dat de rattenpopulaties niet stil zaten en ondertussen flink dooraten. Als het voedsel op zou zijn, zouden de ratten natuurlijk wegtrekken. Omdat we vastzaten aan de proeflocatie en de uiterste datum voor het experiment moesten we iets verzinnen. Aan een proeflocatie zonder ratten zouden we niets hebben. Dus een simpele oplossing bedacht: als er niets meer te eten is, dan zorgen we zelf voor eten. De twee weken voorafgaand aan het experiment zijn de ratten prima verzorgd om ze op de locatie te houden. In totaal is een kleine honderd kilo schone haver gelegd – in dagelijkse kleine porties verdeeld – op de plekken waar ze hun rustplaatsen hadden. Deze plaatsen bevonden zich onder kleine hoopjes riet die na het maaien van de waterlopen op het land waren blijven liggen. Dat kwam bijzonder goed uit, anders zouden vogels immers deze hoopjes haver snel ontdekken en zich er aan tegoed doen met als gevolg dat de ratten alsnog weg zouden trekken.

Inventarisatie

Voorafgaand aan de dag van het experiment hebben we (Gemeente Texel, HHNK

en Mike Brooks van het KAD) tijdens de duisternis waarnemingen gedaan. We waanden ons in een horrorfilm, werkelijk overal zaten ratten om ons heen. Met sterke lampen zochten we voornamelijk de gedeeltes langs de waterlopen af en daarna hebben we de nestingen die we vonden lichtelijk afgedicht met zand en gemarkeerd met stokjes. Op die manier konden we zien welke gaten actief gebruikt werden. De ratten die we zagen schoten snel weg onder de hoopjes riet en naar de nesten in de slootkanten. Eén exemplaar was kennelijk niet zo onder de indruk van ons bezoek. Deze bleef zitten, waarschijnlijk door het licht dat recht in de ogen scheen. Voorzichtig benaderden we dit exemplaar, tot we zo dicht genaderd waren dat het verblinde dier geaaid kon worden. Ik heb dit nooit geweten en ik zou het niet eens durven, maar Mike Brooks wel: hij zat op zijn knieën in de modder een rat te aaien die zich net tegoed had gedaan aan een voedzame doch eenvoudige maaltijd!

Het experiment

De volgende ochtend begonnen we met het experiment. Eerst hebben we een inspectie uitgevoerd langs de dichtgeschoven nestingen. Na de eerste afstelproeven om de goede verhouding van het

gasmengsel te vinden, zijn we begonnen. Het resultaat mocht er zijn: na één klap hebben we het nest uitgegraven en bleken alle aanwezige ratten gedood. Net als na de eerste behandeling zijn vervolgens alle behandelde nesten uitgegraven om te zien wat de resultaten waren. De gevolgen waren zeer goed waarneembaar. Wat in de nesten had gezeten was gedood. Enkele ratten verlieten door het gesuis van het instromen van het gasmengsel hun nesten. Deze bijkomstigheid zal er altijd blijven.

Na afloop heb ik zelf ook nog een klein experimentje gehouden. Ik wist een plek waar zich duidelijk ratten ophielden. Om er achter te komen hoeveel ratten er zaten heb ik een wildcamera opgehangen en ongeveer een halve kilo kattenbrokjes gestort. Op de opnamen zag ik dat in minder dan een kwartier alles verdwenen was. Kans op een telling was er door het drukke verkeer niet. Daarom heb ik bij een plaatselijke vishandel de restanten van twee gefileerde zalmen opgehaald, en heb deze bij het vallen van de duisternis geplaatst en met een stuk betonijzer in de grond vastgezet. Na twee uur heb ik de wildcamera weer opgehaald en meteen de beelden bekeken. Een kleine twintig ratten hadden zich tegoed gedaan aan de restanten, als varkens aan de trog. De volgende dag kon ik het niet laten en heb ik één klap met de Rodenator gegeven. Bij de controle de dag daarna was de dichtgemaakte nestgang nog dicht!

Goed alternatief

Na het experiment zijn we tot de conclusie gekomen dat dit een mooie aanvulling in de gereedschapskist zou zijn. We bestrijden bruine ratten in de buitengebieden langs de waterlopen, en kunnen daar met een vrijstelling en ondanks de veranderde wet- en regelgeving mee doorgaan. Het verbod op het gebruik van biociden zagen we aankomen, vandaar onze zoektocht naar een alternatieve manier van bestrijden.

Na bijna twee jaar kunnen we zeggen dat we een geweldig goede vervanger hebben gevonden voor het gebruik van gif in de buitenruimte.